

VILÁGTÖRTÉNELMET ÍRTUNK

Életem legcsodálatosabb napjai

Ma sem tudom írásban kifejezni, mitől olyan csodálatos, ma is csak érzem, szavakban kimondhatatlanul. Tanúja és valamelyest részese lenni annak a felvillámló történelmi pillanatnak, amely a milliókat megnyomorító, százezreket megtipró, ezreket agyonverő, halálra kínzó, legyilkoló, gőgös VASHA-TALMAT egyik napról a másikra varázsolja sarokba szorult, nyűszítő patkánnyá. S e varázsütésre az utolsó faluig-tanyáig kiépített elnyomó gépezet szét hull, a tömérdék élet-halál-ura-apparatcsik szétszalad, bujkál, tegnapi meggyötörtektől esdekel menedéért; a hóhérokodó „államvédelmi” őrhadosztályok fegyvereiket eldobálják, kivetkőznek, s belebújnának az ürgelyukba is. Halálmegvető vakmerőséggel gyerekek robbantgatják föl a pesti utcákon a segítségül szalajtott páncélos szörnyetegeket, s ami épségben maradt belőlük, fősorakozik és kitűzi a magyar zászlót.

De mindezekén túl az igazi nagy élmény: részese lenni annak a váratlanul kirobbanó, világrengető, ellenállhatatlan erőnek, amely egy életre beleégette a lelkünkbe Petőfi sorait:

*„Habár fölül a gálya,
S alul a víznek árja,
Azért a víz az úr!”*

- Petőfi? – húzta el a száját gúnyosan pár hónappal később a börtönben a vallatóm – Petőfi? Az is itt ülne most, magukkal együtt.

Tudtam, hogy szorongását altatja ezzel. Ő, a gálya öre sem szabadulhat a rettenetnek attól a sokkjától, mely letaglózta a pincében, a barlangban, a padláson, ahová akkor menekült. Ahogyan az én életemen a forradalom tisztító élménye sugárzik át, s egyetlen olyan pillanatra sem emlékszem azóta, hogy elfogott volna a csüggedés, a reménytelen-

ség. Hiszen tudom, az a lebírhatatlan erő itt szunynyad bennünk, megalázottakban, megszorítottakban, és ha egyszer újra föleszmél – azt a vihart már nem éli túl a gálya.

Világtörténelmet írtunk 1956-ban. Két kezemen megszámlolhatnám, az ENSZ száznyolcvanöt tagállamából-nemzetéből hányan csináltak már világtörténelmet, még a legnagyobbak, leghatalmasabbak is.

De a forradalmak sorában is kiemelt hely illeti: mert előkészítő szervezés-szervezkedés nélkül, valóban spontán robbant bele az ámuló világba. Mert az elszenvedett iszonyatoknak nem ezrelékét, de százezred részét sem bosszulta meg. Mert a világon példátlan „harmadik utas” forradalom volt: a totális és a liberális, a keleti és a nyugati mintákat egyként tagadva kereste a hazai viszonyokra építhető kibontakozást. Mert tisztaságában is páratlan, s napok alatt átítatta a társadalmat igézetes erkölcsi ereje: a katonaságtól kért löszeres ládákat, melyeket az utcákra őrizetlenül kiraktunk, százezrekkel dobálták tele, és „sehol nem történt fosztogatás, betört üvegű kirakatok, tele keresett árukkal, érintetlenül”. (New York Reporter) „Valószínűleg a történelem legtisztább forradalma volt” (London Observer).

Fejet hajtott a nagyvilág. Oldalakon át sorolhatnám: John F. Kennedy: „1956. október 23. örökre beírta magát a szabad emberek és nemzetek évkönyveibe.” Albert Camus: „A legázolt, bilincsbevert Magyarország többet tett a szabadságért és igazságért, mint bármelyik nép a világon az elmúlt húsz esztendőben.” Milovan Đilas: „A magyar felkelés talán nem kisebb jelentőségű, mint a Nagy Francia Forradalom vagy az orosz forradalom. Ez a kommunizmus végének a kezdetét jelzi.” New York Times: „A történelemben nincs fényesebb fejezet.” Christian Science Monitor: „Érezték, hogy nem

csupán saját magukért, hanem az egész szabad világért harcolnak.” Washington Post: „Mi csak remélhetjük, hogy talán kiérdemeljük tiszteletüket, és csak imádkozhatunk, hogy hősiességükből egy kicsi talán ránk is átszáll.” Saturday Evening Post: „Egy bomlási folyamat kezdete, amely magára Oroszországra is átterjedhet.” Vezércikkében „a világtörténelem fordulópontjának” nevezi a National Review: „Legyen bár elfoglalva, szolgáskorba döntve, magára hagyva, Magyarország szelleme olyan fényességgel ragyogott fel, hogy bevilágította társadalmunk legsötétebb zugait is.” Exiled Europe Review: „Elsöpörte a faji, vallási, politikai különbségeket a magyar és nem magyar emigránsok között ... Ami óriásoknak évekig nem sikerült, a magyarok néhány nap alatt a kommunizmusra, létezése óta, a legnagyobb csapást mérték... Szlovákok, horvátok, románok, kitelepített németek és magyarok hirtelen ismét testvéreknek érezték magukat és kéz a kézben meneteltek, hogy egységüket kimutassák.” Auer Pál, volt párizsi nagykövetség emlékiratában beszámol arról a magyar forradalomnak tisztelgő felvonulásról, melynek „első sorában tizenkét francia miniszterelnök állt egymás mellett... és legalább harminc volt miniszter, néhány száz képviselő és szenátor.” (Vajon – eszükbe jutott-e – Trianon?) Washington Star: „A magyarok megmutatták nekünk, hogy a gyáváknak, cinikusoknak, defetistáknak ... nincs igazuk... A hősiesség minden korábbi mértékét felülmúlták.” „Magyarország tragédiája Washingtonban történt, nem Budapesten.”(!)

Nem volt hiány a tisztelgésekben, de csúfosan magunkra hagyott Nyugat, ahogy most a Balkánt évek óta magára hagyta.

Elbuktunk? – Levert forradalmakat, szabadságharcokat ismerünk, mást sem igen a magyar történelemben. De van egyáltalán bukott forradalom?... A népet a legmélyebb mélységeikig felkavaró forrongás társadalmi méretben ismerteti föl a kiszolgáltatottságokat, a kényszerűt, ráeszméltet az igazságtalanra, a jogtalanra, a túrhetetlenre. S ha a lelkekben megrendül a „világ rendje” – a kötőanyag porlik el, amely az építményt összefogja. Igaz forradalmat csak levérni lehet – legyőzni soha.

Az írók kiáltványának, a Gond és hitvallásnak a

jóslata bevált: „Egy ezredév alatt sok zivatar verte nemzetünket. De a zivatarok borújában is két fény mindig hű maradt hozzá. Egyik a nemzet csillaga, mely vészek idején is áttört fényével a homályon, a másik pedig virrasztó költőink fáklyafénye, mely a magyarság számára ma is tanítás... Eljön az idő, amikor a megtévedt hatalom bűnbánatot mond, mint ahogy az általa megdöntött hatalomnak is meg kellett bánnia ama tiprást, amelyben Petőfi elveszett.”

Forradalmunkat, szabadságharcunkat, ezt a világtörténelmi tettet, melyre évszázadokig büszkék lehetnek utódaink, a kádári ellenforradalom kezdetől bukásáig – ezt nem leverték, ez valóban elbukott – mocskolta, nemzedékek nevelkedtek gyalázatos hazudozásban, azóta sem heverték ki.

Kádár vérengző ellenforradalma, miután „megpuhult”, még többet ártott a nemzetnek a gyermekirtással, a lélekmérgezéssel, a jövőrablói eladósodással, s ama lebíthatatlan erkölcsi erő megfertőzésével, lezüllesztésével. S a nemzeti életösztön egy biztató fellobbanása után ma ott tartunk, hogy Muhi, Mohács, Trianon után egy új felsötétlő tragédia fenyegeti a magyarságot. Nem kisebb azoknál, hiszen most nem jól fölismerhető idegen hatalmak, hanem, jól álcázott hazaiak tapossák: az önálló gondolkozásról leszoktatott s a médiaklikk segédletével elkábított tömeg szavazata törvényesíti azt a politikai-gazdasági-kulturális diktatúrát, mely a nemzetet jó előre megásott sírja felé lökdösi. Most belül a nemzet testében a halálos kór, mely lebénítja önvédelmét, életösztönét.

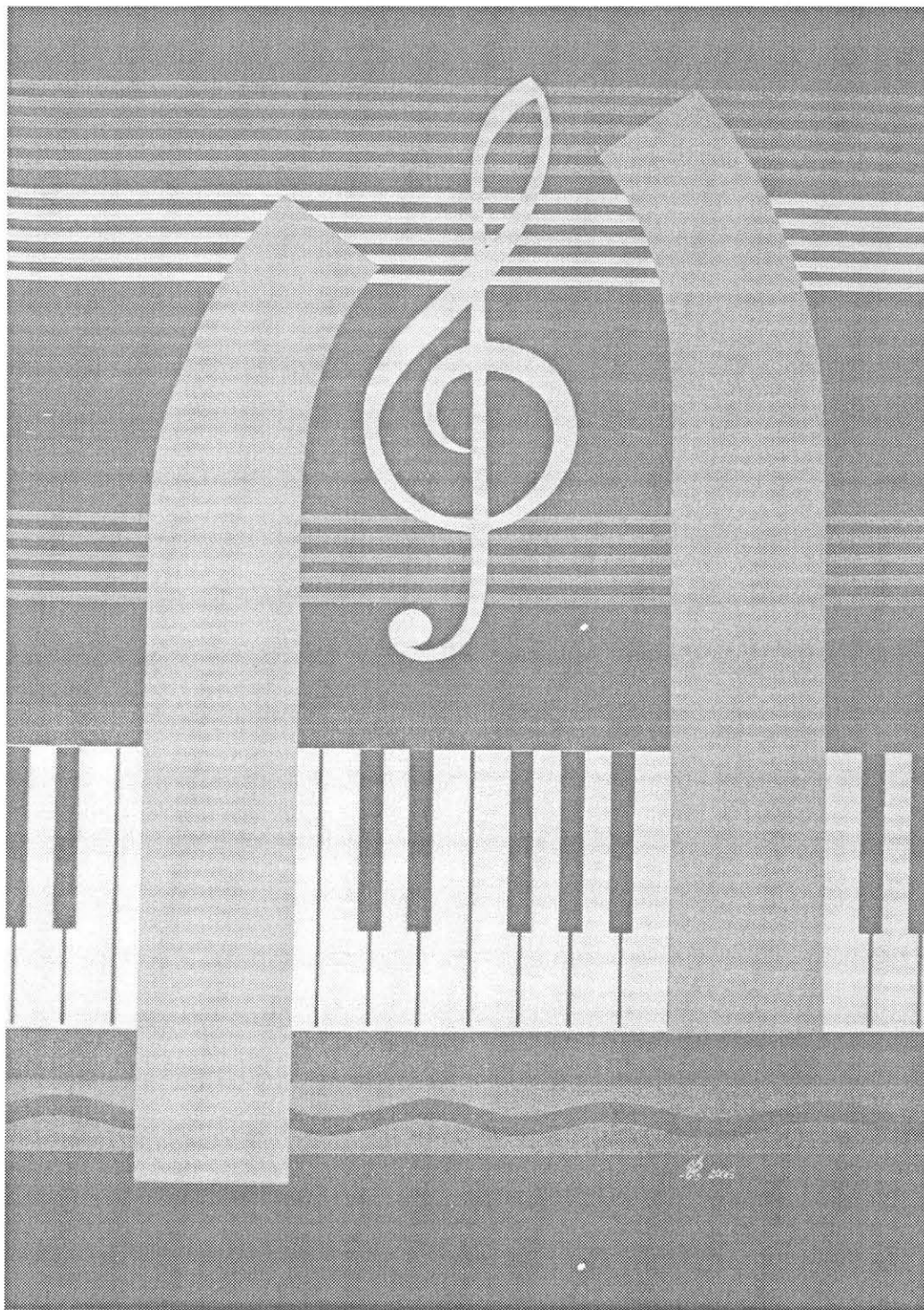
Még nem késő, de az időnk vészesen fogy. Még szunnyad bennünk az az erő, mely ötvenhatban a magyarságot világfordító tényezővé avatta. Most nem szuperhatalom ellenében, csak a törvényt-alkotmányt tipró önkény, a „birka népet” cinikusan átverő, a hazát már földjével együtt áruló, ötvenhat emlékét pusztá létével is, koszorúival is meggyalázó koalíció elsöpülésére kell felszikkasztatnunk a „nemzet csillagát”. Most – meglehet csak egyelőre – nem felkeléssel, hanem igazságunknak az ország minden zugába elható világosságával. Ilyen fények gyújtására egyik párt sem képes egyedül,

ehhez mindenkire szükség van, aki a magyar népközösség sorsáért, jövőjéért felelősséget érez.

Sokan ébrednek már a kábulatból a becsapottak közül, de nem elegendő. Ha nem is érhet-

jük ma el forradalmunk, szabadságharcunk egész történelmünkben példátlan, csudálatos egységét, meg kell közelítenünk legalább.

Akkor majd lemoshatjuk a mai gyalázatot.

Az újitó